

FESTNÍK

ISTROPOLITANA PROJEKT

13. 6. 2016

A nastal večer, ďalšia prebdená noc, a nastalo ráno, deň štvrtý.

Tento deň, v ktorom sa Istropolitana prekopíra do svojej druhej polovice je zároveň dňom správnych rozhodnutí. Ako keby nestačilo, že sme sa doteraz museli rozhodovať či sa chceme ísť zasedieť do divadla alebo si chceme užiť deň na off programovej open air scéne festivalu. Načrtnutá shakespearovská línia sa rozrástla do podoby dvojdňovej medzinárodnej konferencie Shakespeare na rozhraní. Teatrológovia a zástupcovia ďalších vedných disciplín z viacerých kútov Európy sa budú zaoberať Shakespeareom na rozhraní kultúr, jazykov a profesií.

Stupňujúci sa pocit únavy deň za dňom čoraz viac pohlcuje našu myseľ, ale aj napriek tomu zostávame otvorení novým divadelným a interpretačným výzvam. V redakcii zapíjame čokoládu kávou a tešíme sa z každej minúty spánku navyše. Nad vodou nás však dokáže udržať pohľad na hlavy pohrúžené do čítania tohto festníka. Zostaňte pri nás lebo my sme tu pre vás.

Ján Balaj

Organizátori:

Festival je členom:

Reklamní partneri:

Automobilový partner:

Volkswagen Slovakia

Festival podporili:

Partneri:

Lab'

MADE BY VACULIK

Mediálni partneri:

Nechápeš? Pochopíš...

Na nedeľnej diskusii sme našu pozornosť upriamili na kultúrne presahy, ktoré sme mali možnosť sledovať počas druhého festivalového dňa. Ázijské inscenácie plné hravosti, pohybu a farby, vystriedal pražský vizuálne minimalistický príbeh, so silnou osobnou výpoveďou.

Už prvý dialóg s tvorcami z Hong Kongu nastolil tému presahov tradičných divadelných prvkov do javiskovej výpovede. Zástupcovia univerzity prezentovali tvorivý proces pri vzniku inscenácie Večer trojkráľový. Predstavili nám svoj špecifický prístup k inscenovaniu Shakespeara v čínskych reáliách. Mnohé prvky čerpali z tradičnej čínskej opery, čo sme mali možnosť vidieť v dôraze na gestách, pohybe a hudbe. Tie niesli symbolické významy, spojené najmä so spoločenským zaradením postáv.

Zástupcovia indonézskeho tímu vstúpili do diskusie s rovnakou energiou, akou deň pred tým odohrali svoje predstavenie. Objasnili svoje režijné zámery a kultúrne zázemie, ktoré výrazne vplývalo na výpoveď tvorcov. Mnohé, pre nás ťažko pochopiteľné, javiskové situácie dointerpretovali konkrétnymi situáciami z indonézskej spoločnosti. Vo svojej insce-

nácii reflektovali súdobé indonézske spoločenské pomery. Zamerali sa na nefunkčnosť školského systému a svoju pozornosť venovali aj vplyvu masmédií. To, čo sa nám mohlo javiť ako plochý humor, v sebe nesie narážky na defekty v ich spoločnosti. Treba oceniť ich snahu prezentovať vlastné myšlienky a nám, Európanom, vysvetliť svoje ciele a kultúrny apel.

Dialóg o českej inscenácii sme viedli s dramaturgičkou Kristýnou Kosovou. Hlavnou témou debaty bol najmä prístup k naratívne charakteru Kellyho hry. Inscenačný tím sa snažil vyhnúť melodramatickému vyzneniu príbehu cez cílený ironický nadhľad. Využitím minimalistickej scény zdôrazňovali a vytvárali priestor pre hereckú akciu.

Na tretej diskusii sa stretne s kolegami z Bulharska, USA a Poľska. Aj vy, ktorí už diskusie máte za sebou, neváhajte a pridajte sa k nám. Veď o čom inom, ak nie o zdieľaní postojov a názorov je medzinárodný festival? Takže, dovidenia? Pri káve a koláči!

D&J

Sprievod mestom / foto Eva Miškovičová

Tiráž

Šéfredaktor: Ján Balaj, **Redaktori:** Martina Beňová, Barbora Forkovičová, Marek Godovič, Diana Pavlačková, Júlia Pecková, Alžbeta Rusnáková, Lucia Šmatláková, Dominika Uhlárová, Elena Zúborová, **Manažérka:** Katarína Thalerová, **Preklady:** Ján Jaroš, Lucia Malicová, **Fotografky:** Inés Andučičová, Eva Miškovičová

Aká je podľa teba typická čechovovská atmosféra?

Kontrast túžby po práci a nudy.
(Matyáš Řezníček, študent DAMU)

Pre mňa je čechovovská atmosféra niečo ponuré. Ľudia sú vážni, nevedia čo so životom. Nevedia sa rozhodnúť kam smerujú.
(Lucia Finková, študentka VŠMU)

Nesplnené túžby, nenaplnená láska, prázdnota.
(Tomáš, študent VŠMU)

Kde by si podľa teba skončili režiséri, keby diváci neprišli do divadla?

Kdekoľvek inde. Doma na gauči alebo v akejkol'vek inej profesii, ktorá by ich bavila.
(Juraj Bako, študentská porota)

V inej umeleckej oblasti. Nakoľko majú neodbytnú túžbu sa realizovať, tak by si niečo určite našli.
(Jiří Liška, študentská porota)

Sedeli by v krčme, pili pivo a nadávali na divákov.
(Tomáš Procházka, absolvent VŠMU)

	Višňové sestry	Hovoriac o	Ja som VIP
Diana Pavlačková	😊😊	😊	—
Júlia Pecková	😊😊	😊😊	😊😊😊
Lucia Šmatláková	😊😊	—	😊😊😊
Elena Zúborová	😊😊😊	😊	😊😊

VŠMU EU STAGE – Prezentácia zahraničných hostí (Španielsko) / foto Barbora Kneblová

Počúvanie je možné vidieť

Rozhovor s Matthieuom Bellonom

Čo je náplňou vášho workshopu?

V rámci workshopu sa budem snažiť študentom vysvetliť, ako sa počúvanie môže zmeniť na akciu. Ako môžete transformovať počúvanie – teda niečo pasívne – na aktívnu činnosť. Môžeme ho nazvať aktívne počúvanie. To je založené na technike fyzického divadla, ktoré sa vyvíja už od čias Grotovského.

Využívate túto techniku aj pri práci s vašim divadelným súborom - Bred In The Bone?

Áno, rozhodne je to niečo, o čo sa pokúšame. Spájame fyzické divadlo, aké môžete vidieť vo východnej Európe a ktoré je často veľmi pôsobivé a obsažné, s prácou na texte, ktorá je zas typická pre Britov. Britskí herci vynikajú v interpretácii textov, kde je idea skrytá alebo nie úplne jednoznačná. Svojou prácou sa snažíme premostiť tieto dve samostatné divadelné tradície.

Čo je podľa vás najpodstatnejším aspektom tejto techniky?

Myslím, že je dôležité naučiť sa načúvať veciam, ktoré sú tu naozaj prítomné, ale bežne ich nepočujeme. Vlastne ide aj o prácu s tichom. Keď vám v hlave nehučia myšlienky, môžete začať pracovať na úrovni úplného ticha a objaviť tak hudbu a zvuky ktoré sú navôkol. Tie sú ukryté v pohybe, v priestore

a neskôr aj v hlase – no čo sa jeho týka, tak jedine vo význame fyzického konania. Znie to veľmi abstraktne, no herci sa u nás učia najmä špecifickému typu sústredenia.

Je počúvanie, o ktorom hovoríte, nejakým spôsobom prepojené aj s hudbou?

Používame aj hudbu, pretože je to najzákladnejší spôsob, ako sa pripraviť na počúvanie. Ale v podstate to, čomu sa snažíme načúvať, je celý priestor. Načúvate partnerom v pohybe. Počúvanie je vec, ktorú je možné vidieť. Myslím, že skôr pracujeme s muzikálnosťou, než s hudbou samotnou. Mám na mysli schopnosť počuť zvuky, ktoré nás obklopujú, ale nie sú vytvorené ľuďmi.

Je tento špecifický skúšobný proces viditeľný na výsledných inscenáciách?

Myslím, že áno. Cieľom našej práce nie je vytvoriť istú estetiku, formu. Snažíme sa rozvíjať určitý typ hereckej prítomnosti na javisku. Čo je na inscenáciách špecifické, je spôsob, akým spolu herci na javisku koexistujú a takisto voľnosť, ktorú im to ako performerom poskytuje. Myslím, že je to rozpoznateľné. Herec, ktorý s nami spolupracuje sa stane individuálne špecifickým. Nemalo by pre neho byť problémom využívať rôznorodé divadelné techniky a estetické prístupy a zároveň si pri tom zachovať rovnakú jadernú prítomnosť na javisku.

Barbora Forkovičová

Višňové sestry / Bulharsko / foto Eva Miškovičová

Zabi muchu, zachrániš sad

Michael Green: Višňové sestry
Nová bulharská univerzita,
Divadelná fakulta,
Sofia

Anton Pavlovič Čechov. Azda každému z divadelníkov známy ruský klasik. Študenti Divadelnej fakulty na Novej Bulharskej univerzite v Sofii prepájajú v inscenácii textu Michaela Greena Višňové sestry niekoľko Čechovových hier do jednej.

Už názov inscenácie naznačil dve najvýraznejšie línie, ktorými boli Tri sestry a Višňový sad. Alebo sestry v sade, či nebudaj sad v sestrách? Túto otázku rozohrali herci na scéne s tromi lavičkami, za ktorými sa nachádzal prázdny priestor. V ňom sa pohybovali jednotlivé postavy. Nad hlavami divákov viseli kusy pletiva, do ktorých boli zakomponované višňové kvety. Práve kompozícia pletiva a kvetín zobrazovala neustále rúbanie sadu, ktoré prebiehalo počas celej inscenácie, či už priamo, prostredníctvom replík jednotlivých sestier, alebo nepriamo, zvukom v pozadí. Celou inscenáciou sa niesol výrok „typická čechovovská atmosféra“. Touto vetou sestry zakončili spoločné pitie čaju na lavičkách pod višňovými kvetmi, ale aj dlhé rozmýšľanie či dvorenie. Slová, ktoré zazneli vždy na konci situácie, akoby mimochodom, tvorili jednoduché konštatovanie.

Režisérky V.Viharova a A.Ivanova sa rozhodli na scénu preniesť túto typickú čechovovskú atmosféru. Súčasťou scény bolo aj desať šálok na čaj. Pre každú herečku či herca jedna. Rituál ruského pitia čaju zobrazovali niekoľkokrát, nepristupovali však k nemu pietne, ale s ľahkosťou, vecne, bez prehnanej

úcty k tomuto obradu. Pri čaji sa tak preberali problémy sestier, ich túžba odísť do Moskvy aj snaha o predaj pozemku.

Túžba sestier odísť do Moskvy bola najväčším zdrojom humoru. Nie jednoznačného a násilného, ale len akéhosi humoru na pozadí celého deja. Na pozemku sestier síce mala vyrásť železnica, avšak koľajnice paradoxne nemali smerovať do Moskvy, ale do Vladivostoku. Do Moskvy im koľaj postavia tak možno o päťdesiat rokov. Ich sad padol za obeť železnici, ktorá nesmeruje k ich snu o hlavnom meste. Na scéne sme videli postavy troch sestier, ich brata Andreja a jeho nevesty Nataše. Práve Natašin monológ o jej (predstieranom) strachu o syna a snahe vybojovať pre dieťa lepšiu izbu v dome, bol pritom jeden z mála úryvkov z Čechovových hier. V ostatných častiach ostali z textov len motívy a niektoré repliky.

Pozoruhodné kostýmy E. Ivanovej boli pre tradičné čechovovské inscenácie netypické. Každá z herečiek nosila jeden kus látky, ktorý bol poskladaný do niekoľkých odlišných šiat. Vznikli tak honosné, až antiku pripomínajúce róby. Muži mali na sebe klasický jazdecký kostým – vysoké čižmy, úzke nohavice a kabát. Štylizácia pohybov, či klasické ruské piesne a tance vytvorili na scéne naozaj typickú čechovovskú atmosféru.

Napriek rušivému detskému vláčiku, ktorý sa premával po scéne ako symbol železnice bola inscenácia Višňových sestier zaujímavým a jedinečným spracovaním hier známeho dramatika.

Alžbet. Rusnáková

Téma: slovo

Austin Wright: Hovoriac o Arizonská univerzita, Tucson

Všetci v sebe nesíme príbehy, ktoré iba vnútorne dusíme a navonok neukazujeme. Ráno si nasadíme úsmev a vykročíme medzi ostatné veselé tváre. Inscenačný tím z americkej Arizony, vytiahol tieto naše vnútorné výkriky a dal im hlas. Hovoriac o nás nabáda, aby sme hovorili o veciach, ktoré zvyčajne skrývame.

Inscenácia je vystavaná na prostom príbehu. Šiesti študenti dostanú zadanie napísať báseň na neurčitú tému. Zadanie slúži ako prostriedok, cez ktorý študenti sformulujú skryté trápenia a konečne prehovorí. Slovo sa stalo ústredným motívom. Slovo ako prostriedok výpovede, slovo ako médium, slovo ako stavebný prvok. Monologické prehovory striedajú vzájomné dialógy postáv. Vzniká tak kontrast medzi ich vnútorným životom a vonkajším svetom. Navonok odstrihnuté životy sa začnú spájať vďaka pochopeniu vnútorných bojov, ktoré jednotlivé postavy vedú sami so sebou. V dialógoch sa zrkadlia najmä základné vzťahy, ktoré vznikajú v rámci triedy. Láska, šikana či vzájomná súťaživosť tvoria pozadie k hlavným osobným výpovediam študentov.

Inscenáciu otvoril chórický výstup študentov, ktorý uviedol divákov do deja a základných reálií príbehu. Nasledovali jednotlivé výpovede študentov, vo forme monologických prehovorov. Bodové svetlo ohraničilo okruh samoty postáv, kde sa mohli doslova vyspovedať zo svojich trápení. V pozadí jednotlivých príbehov sa objavuje istý spoločný motív. Najväčšie trápenia si spôsobujeme navzájom, teda

človek človeku. Výpovede postáv prinášajú témy dnešných vzťahov, neakceptovanie menších, vzájomné ubližovanie si, či hľadanie pochopenia. Niektoré sa nesú v takmer celkom naratívnom vyrozprávaní osudov postáv, iné majú aj kritickejší presah voči spoločnosti. Ten je citeľný napríklad v príbehu dievčaťa, ktoré každý vníma primárne cez jej krásu. Okolie ju automaticky začleňuje do istej šablóny, ktorá kladie požiadavky aj na jej správanie, vystupovanie a vnímanie jej osobnosti.

Inscenačný tím kládol dôraz najmä na hercov a ich verbálny prejav. Výtvarná stránka je zredukovaná na minimum a slúži len ako pozadie pre výpovede hercov. Scéna je takmer prázdna, tvoria ju len stoličky, jednoduché svietenie a kostýmy evokujú bežné oblečenie teenagerov. Na javisku tak vidíme skutočných mladých ľudí, ktorých jediným cieľom je konečne prehovoriť.

Inscenátori zvoleným prístupom priniesli na javisko čistou výpoveď. Nešlo však o zložité myšlienky, či hĺbkové analýzy nastolených tém a problémov. V určitom zmysle tvorcovia reflektovali aj obraz spoločnosti, ktorá je slepá voči veciam nevy povedaným, no iba cez emočné vnímanie týchto vplyvov na jednotlivca.

Ústrednou témou, ktorú tvorcovia v inscenácii nastolili, je dať hlas tým, ktorých inak nikto nepočúva. Škoda však, že tému ďalej nerozvíjali, a vyrozprávané príbehy tak miestami pôsobili povrchno a nepriniesli hlbšiu myšlienku. Hovoriac o síce hovorí, no bez univerzálnej výpovede.

Diana Pavlačková

foto Inés Andučičová

Ekscentryczna mieszanka kokainowa

**Konrad Imiela: Ja som VIP
PWST Národná akadémia
divadelného umenia v Krakove,
Krakov**

Tvorcovia hudobných žánrov hip-hopu a rapu sa vo svojich piesňach neustále vyjadrujú k aktuálnym problémom spoločnosti. Protestujú proti elitárskemu zriadeniu society, kritizujú dnešnú závislosť človeka na materiálnom bohatstve. Študenti PWST v Krakove sa vo svojej inscenácii Ja som VIP inšpirovali známymi piesňami spomínaných žánrov na poľskej hudobnej scéne. Prostredníctvom nich reagujú na témy alkoholizmu, drogovej závislosti, zbohatlícva či chorobnej túžby po sláve a úspechu.

Inscenácia pôsobí ako manifest proti súčasnému stavu sveta a spôsobu existencie vyšších spoločenských skupín. Na exkluzívnom „evente“ sa postupne predstavujú jednotliví účastníci, ktorí sa prostredníctvom piesní žalujú zo svojich osobných problémov a duchovne bezobsažných životov. Považujú sa za novodobých bohov, ktorí si vďaka svojmu bohatstvu, popularite a spoločenskému vplyvu môžu dovoliť čokoľvek. Pod maskami spokojnosti a umelými úsmevmi sa však nachádzajú traumy spôsobené existenčnou prázdnotou. Postavy sa sami seba spytujú, ako by mali ďalej žiť, túžia po problémoch všedného človeka, hovoria o hľadaní novej životnej cesty. Ich spovede však zakaždým pôsobia ako prázdne a povrchné frázy. Spomínané pocity síce reálne prežívajú, ale ani tie nepovažujú za dostatočne závažné na to, aby ich dokázali vymaniť z pohodlného a plytkého spôsobu existencie. Lukratívne stretnutie sa postupne zvrháva na zhýralú party, kde postavy utápajú svoj žiaľ v alkohole, drogách

a nezáväznom sexe. Na druhý deň ráno si však opäť nasadzujú masku kultivovaného a distingvovaného človeka, hrdo spievajúceho o svojom vysokom postavení, vďaka ktorému by mal byť v spoločnosti uctievaný.

Najvýraznejším problémom inscenácie je najmä chýbajúca detailnejšia dramaturgia, ktorá by jednotlivé texty piesní dôkladne tematicky prepojila a vytvorila by záverečný myšlienkovy scelujúci oblúk. Na javisku sa tak bohužiaľ odohrala skôr séria hudobných výstupov, v ktorých mal každý z hercov príležitosť preukázať svoje spevácke schopnosti. V hereckých výkonoch sa striedala snaha o grotesku a nadhľad s prehnane excentrickým prejavom. Texty, ktoré samé o sebe môžeme označiť za teatrálné, preto nemohli vypovedať o danej problematike s potrebnou naliehavosťou. Ich potenciálna údernosť sa rozplynula v nadbytočnom pátose.

V závere inscenácie prichádza na javisko upratovačka, ktorá sa snaží odpratať neporiadok po prežúrovanej noci. Jednotliví predstavitelia elity sebavedomo stoja na stoličkách a neustále dookola opakujú vykonštruované pravdy o vlastnej kultivovanosti. Upratovačka postupne každého z nich vysáva, špinu však odstrániť nedokáže. Až postavy sluhu a poslíčka s pizzou, ktorí postupne cigaretami praskajú biele balóny, finálne likvidujú spoločenskú smotánku, ktorej členovia po jednom padajú na zem mŕtvi. Symbol ich spoločenskej smrti? Alebo duševnej? To sa bohužiaľ nedozvedáme. Ostáva nám len rozpačitý pocit zo síce efektného, ale najmä patetického a tematicky povrchného hudobného miš-mašu.

Lucia Šmatláková